Թանգութեան կտրող զէնքներից մէկն է։ Բայց ցախը (փայտը) թանգացաւ, սաժէնը ծախւում է 60 րուբլուց մինչև 70 րուբլ. խոտը և գարին ցորենի գնով է ծախւում։

—

Ռուսաց լրագիրները հաղորդում են որ Ս. Պետերբուրգի „Новое Время“ ամենօրեայ թերթը եկող 1881 թւից կը սկսի հրատարակվել օրը երկու անգամ, այսինքն մի թերթ առաւօտ և մի թերթ երեկոյեան։ „Новое Время“ մեծ թերթ է։ Դա կը լինի առաջին ռուսաց լրագիր որ օրը երկու անգամ կը հրատարակվի։ Արտասահմանում վաղուց է արդէն որ լրագիրներից շատերը օրը երկու անգամ են հրատարակվում, իսկ մեզ մօտ, հայերիս մէջ, խմբագիրը պէտք է իր գրպանից մի քանի հազար րուբլ ընծայի ազգին ամեն տարի, որպէս զի կարողանայ գլուխ բերել շաբաթը հինգ անգամ հրատարակվող լրագիրը։ Եւ դորա համար ստանում է ազգի կրթեալ, համալսարանական ուսումնաւած, կամ խաւարասէր դասակարգի մասի կողմից ամենասուտ հայհոյանքներ, որպէս վարձատրութիւն։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՕՇՖՈՐ ԵՒ ԳԱՄԲԵՏՏԱ

—

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները։ Երբ Ռօշֆոր իր „Intransigeant“ լրագրի մէջ պատերազմ սկսեց Գամբետտայի դէմ, ամենքը ասում էին, որ „Ֆրանսիական առիւծը անպատճառ կը յաղթէ այդ կապիկին“։ Այդ մարգարէութիւնը կատարվեցաւ. Գամբետտան սաստիկ հարուած հասցրեց Ռօշֆորին, հրատարակելով նրա նամակը, որով կոմունարների նախկին առաջնորդը և ղեկավարը մերժում է իր մասնակցութիւնը կոմունային և խնդրում է Գամբետտայից միջնորդել Թիէրի առաջ նրա մեղադրական գործը փոխելու համար։

Ռօշֆոր այդ նամակի հրատարակվելու միւս օրը երկար բացատրութիւններ տուեց, որոնցով նա յայտնում էր, թէ այդ նամակը գրել է իր պաշտպան Ալբեր Ժօլիի թելադրութեամբ և նամակը գրելուց յետոյ հասկացել էր նրա ունայնութիւնը և խնդրել էր պաշտպանից նամակը այրել։ Ռօշֆոր հաւատացնում է, որ այդ նամակը չէին այրել և այժմ, գտնելով Ժօլիի թղթերի մէջ, յանձնել էին Գամբետտային։ Գամբետտա «République Française“ լրագրի մէջ բացարձակ յայտնում է, որ նա Ժօլիից ստացաւ այդ նամակը 1871 թ. յուլիսի և անյապաղ ուղարկեցաւ Թիէրի մօտ Ռօշֆորի օգտին միջնորդելու համար։

Դժուար է իմանալ, թէ վիճաբանողներից ո՞րն է արդար, միայն թէ այդ նամակի հրատարակելը շատ վատ հետևանքներ կունենայ Ռօշֆորի համար, որովհետև նա կը կորցնի իր ազդեցութիւնը կոմունարների վրա։ Ռօշֆոր իր նամակով ուրանում է կոմունային մասնակցելուց և հաւատացնում է, որ կոմունայի ժամանակ փարիզի մէջ մնացած խմբագիրներից ինքը միակ էր, որ չը նայելով բոլոր սպառնալիքներին, համարձակվում էր դատապարտել գերիների վերցնելը և կենտրոնական վարչութեան ամբողջ կարգադրութիւնները։ Կոմունարները այդ գործը Ռօշֆորին երբէք չեն ների, մանաւանդ որ նա ճշմարիտ է խօսում և կոմունայի ժամանակ նա դատապարտում էր նրա բոլոր չարագործութիւնները։

Այս պօլեմիկը մի և նոյն ժամանակ հետաքրքիր է և այն կողմից, որ նա լոյս է գցում Ֆրանսիական դատարանների անբարեխղճութեան վրա։ Յայտնի է, որ մի ժամանակ կոմունայի պրօկուրօրը հրաման տուեց կալանաւորել և հրացանի առնել Ռօշֆորին, որովհետև այս վերջինը համարձակվեցաւ դատապարտել առաջինի կարգադրութիւնները գերիների մասին, իսկ բօնապարտիստները, ցանկանալով ազատվել Ռօշֆորից, սրա մեղադրական գործի մէջ մտցրել էին և այն, թէ Ռօշֆոր համախոհ էր կոմունայի պրօկուրօրի հետ։ Վերջը Թիէրը հրամայել էր դուրս գցել մեղադրական գործի այդ մասը։

Հետաքրքիր է նոյնպէս և այն իրողութիւնը, որ ինչպէս Ռօշֆոր, նոյնպէս և Գամբետտա չափազանց գնահատում են Լուիզա Միշէլի կարծիքը։ Այս վերջինը նոր բերում մի նամակ տպեց, որի մէջ նա հրաժարվում է Ռօշֆորի արարքները քննելուց, բայց նախազգուշացնում է հասարակութեանը Գամբետտայի որոգայթներից, որովհետև սա „չափազանց անբարեխիղճ և մի և նոյն ժամանակ ձարպիկ մարդ է“։

Այս երրորդ անգամն է, որ Գամբետտա իր թշնամուն յաղթելու համար հրատարակում է նրա նամակը, որ յայտնի չէ, թէ ի՞նչ ճանապարհով է նրա ձեռքը ընկել։ Այդպիսի զէնքի գործածելը անվայել է Գամբետտայի դիրքը ունեցող մի պետական մարդու համար։ Շատերը հաւատացնում են, որ Գամբետտա ունի միւս նշանաւոր հանրապետականներից գրված այդպիսի նամակներ, որոնց նա պահում է, քանի որ այդ մարդիկ նրա հլու ծառաները են և որոնք մամուլի կը յանձնվեն, երբ այդ մարդիկ Գամբետտայի դէմ մի բան կանեն։

ԹՈՒՐՔԻԱ

—

Վիեննայից դեկտեմբերի 15-ից հեռագրում են փարիզի „Temps“ լրագրին հետևեալը։ Թիւրքաց կառավարութեան շրջաբերականը ուղարկված է դեկտեմբերի 14-ին։ Ասիմ-փաշա յայտնում է չերնոգորիական հարցի վերջնականապէս վճռվելը, որ ցանկալի էր պետութիւնների համար և որ ապացուցանում է Բ. Դրան բարեխղճութիւնը։ Թիւրքաց կառավարութիւնը հաւատացած է, որ այդ զիջումն անելուց յետոյ, եւրօպական պետութիւնները իրաւացի կերպով կը վարվեն իր հետ և կաշխատեն առաջն առնել այն բոլոր նախագծերի, որոնք ընդդէմ են Բ. Դրան շահերին, որովհետև սա ձգտում է իրագործել Բերլինի դաշնագրի բոլոր վճիռները։ Թիւրքիան յունական խնդրի վճռվելուն նոյնպիսի նշանակութիւն է տալիս, ինչպէս որ չերնոգորիական հարցին։ Նա յայտնել է իր զիջումների վերջնական սահմանները։ Դեկտեմբերի 3-ի շրջաբերականով Թիւրքիան բաւական մեծ և հարուստ երկիր է տալիս Յունաստանին և այժմ խնդրում է պետութիւններից, որ նրանք դրդեն յունական կառավարութեանը ընդունել նրա առաջարկութիւնը։ „Դրանից յետոյ, ասում է Ասիմ-փաշա, յունական կառավարութիւնը կը հնազանդվի Եւրօպայի այդ անփոփոխ վճռին, որովհետև նա էլ պէտք է հոգայ երկու հարևան պետութիւնների բարեկամութեան և հանգստութեան մասին։ Յունաստանի մէջ պատերազմական մեծ պատրաստութիւններ են տեսնվում, փոխառութիւն է անվում զէնքեր և պատերազմական պաշարներ գնելու համար, բոլոր տեղերից յոյն կամաւորներ են հաւաքվում։ Հելլենական մամուլը լիքն է Թիւրքիայի դէմ ուղղված թշնամական յօդուածներով, որոնք դրդում են ժողովրդին արիւնահեղ պատերազմ սկսել հարևան պետութեան հետ։ Սահմանների վրա կատարվող աւազակութիւնները հետզհետէ մեծ չափեր են ստանում։ Յոյն աւազակների խումբերը անցնում են Թիւրքիայի հողերը և բռնութիւններ են գործում։ Մենք բաւականանում ենք յայտնելով պետութիւններին գործերի այս անբնական դրութիւնը։ Թիւրքիան բոլոր այդ ցոյցերին հանգստութեամբ է վերաբերվում, միայն թէ նա էլ զգուշ կը լինի և անհրաժեշտ պատրաստութիւնները կը տեսնի։ Բ. Դուռը յարձակողական դիրք չի ընդունի, բայց կը կարողանայ պաշտպանել իր իրաւունքները, եթէ նրա վրա կը յարձակվեն։ Վերջապէս Թիւրքաց կառավարութիւնը ցանկանում է, որ Յունաստանը աւելի խելացի քաղաքականութեանը հետևի և աշխատի վերականգնել բարեկամական յարաբերութիւնները հարևան երկու պետութիւնների մէջ։

ՄԻՋՆՈՐԴ ԴԱՏԱՐԱՆ

—

Միջնորդ դատարանի մասին գերմանական „Nordd. Allg. Ztg.“ լրագրի մէջ դեկտեմբերի 20-ից տպված է հետևեալ յօդուածը։ Յոյն-թիւրքական վէճը միջնորդ դատարանի օգնութեամբ վճռելու մասին բանակցութիւնները պետութիւնների մէջ դեռ ևս շարունակվում են և նրանց հետևանքների մասին որոշ ոչինչ չէ կարելի ասել։ Երբ առաջին անգամ այդ միտքը ծագեցաւ, Գերմանիան իր կողմից յայտնեց, որ հազիւ թէ նրան կարելի լինի իրագործել և որ նա դարձեալ այժմեան դրութեանը կը հասցնի։ Երբ այդ առաջարկութիւնը պաշտօնապէս տրվեցաւ գերմանական կառավարութեանը, այս վերջինը եւրօպական բանակցութիւնների ընդհանրութիւնը պահպանելու համար, յայտնեց, որ ինքը կընդունի այդ առաջարկութիւնը, եթէ կը համաձայնեն միւս պետութիւնները և այն պայմանով, որ ամենից առաջ համաձայնութիւն ստացվի Բ. Դռնից և Յունաստանից, թէ նրանք մտադիր են հպատակվել միջնորդ դատարանի վճիռներին։ Բացի այդ գերմանական կառավարութիւնը պահանջեց, որ եթէ պետութիւնները համաձայնեն միջնորդ դատարանի վերաբերութեամբ, այնպիսի պայման դնեն, որ հարցը ոչ թէ միաձայն վճռվի, այլ որ չորս պետութիւններից կազմված մեծամասնութեան վճիռը պարտաւորեցուցիչ լինի միւս երկու պետութիւնների համար։ Առ այժմ անհրաժեշտ է, որ եւրօպական վեց պետութիւններն էլ մի նախագիծ կազմեն և ընդհանուր ոյժերով աշխատեն համաձայնեցնել Յունաստանին և Թիւրքիային, որ նրանք դատարանի վճիռը իրանց համար պարտաւորեցուցիչ համարեն։ Մինչև այս գործը չը կատարվի պետութիւնները դարձեալ անաջողութիւնների կը պատահեն և գուցէ միջնորդ դատարանի վճիռը աւելի էլ անկարելի կը լինի իրագործել, քան թէ Բերլինի կոնֆերենցիայի վճիռը։

„Temps“ լրագրի Վիեննայի թղթակիցը նոյն հարցի մասին գրում է դեկտեմբերի 19-ից։ Մի քանի օր է, ինչ դարձեալ սկսել են խօսել եւրօպական միջնորդ դատարանի մասին։ Կարելի է հաստատ ասել, որ դրա մասին պետութիւնները բոլորովին չեն բանակցում։ Ինչպէս երևում է, եւրօպական կառավարութիւնները հասել են այն եզրակացութեան, որ եթէ մինչև անգամ Յունաստանը համաձայնի նոր բանակցութիւններ սկսել Թիւրքիայի հետ, նրանք ոչինչ հետևանքներ չեն ունենայ։ Այդ պատճառով Ֆրանսիական, գերմանական և աւստրիական կառավարութիւնները աշխատում են մինչև գարունը այնպիսի վճիռ կայացնել, որ կարելի լինի հաւատացած լինել, թէ երկու կողմերն էլ նրան կհնազանդվին և այնուհետև բոլոր ոյժերով ազդել Յունաստանի և Թիւրքիայի վրա ենթարկվել այդ վճռին։ Շատ հաւանական է, որ պետութիւնները մեծ փոփոխութիւնների կենթարկեն, ինչպէս Բերլինի կոնֆերենցիայի որոշված սահմանները, նոյնպէս Թիւրքաց կառավարութեան նշանակածը։ Երեք Եանինա և Մեցովօ Թիւրքիային կը տան, իսկ Լարիսայի և Պրեվեզայի ամբողջ նահանգները Յունաստանին։ Սրանք են եւրօպական կառավարութիւնների առ այժմ վերջնականապէս չորոշված նախագծերը։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 դեկտեմբերի։ «Прав. Вѣстн.» լրագրի մէջ տպված է հետևեալ հրամանը. մաքսային հարկը արտասահմանեան աղից փոքրացնել մինչև 20 կ., Արխանգելսկի աղինը մինչև 10 կ. պուդից։ Մուրմանից բերվող աղի արտօնութիւնը և Սև ծովի և Ազովի նաւահանգիստներից աղ բերելու արգելելը առաջվայ պէս թողնել։ Յունվարի 1-ից արտասահմանեան բոլոր ապրանքների վրա, բացի թիւրքիայից, Պարսկաստանից բերվողները և աղը 10 կ. լրացուցիչ մաքսահարկ դնել նախկին հարկի իւրաքանչիւր րուբլու վրա։ Մաքսահարկի շատացնելը վերաբերվում է նոյնպէս և այն ապրանքներին, որոնք մինչև 1881 թ. յունվարը մաքսատնից տարված չեն լինի։ Առևտրական դոկումենտներից լրացուցիչ հարկ վերցնել, իւրաքանչիւր վկայականից. առաջին գիլդիայից 235 ր., երկրորդից դասակարգերով 5—35 ր., առաջին կարգի գործակալների վկայականներից 10 ր.։ Վկայականների և տոմսակների վերանորոգելու ժամանակամիջոցը շարունակել մինչև փետրվարի 1-ը։ Արդիւնաբերական և առևտրական հիմնարկութիւնների թիւը իւրաքանչիւր վկայականի համար սահմանափակված է։ Մաքսային պահեստների մէջ ապրանք պահելու վարձը կրկնապատկվում է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 դեկտեմբերի։ Պաշտօնապէս հաղորդված է, որ կոմս Կապնիստ Մոսկվայի շրջանի ուսումնարանական հոգաբարձու է նշանակված։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 դեկտեմբերի։ „Голосъ“ լրագիրը հաղորդում է. Չինական գործերին վերաբերեալ բանակցութիւնները որոշ բնաւորութիւն ստացան։ Չինաստանը համաձայն է իր բոլոր երկրի մէջ թոյլ տալ ռուսաց առևտուր։ Սպասում են, որ յունվարի վերջին նոր դաշնագիր կը ստորագրվի։ Այսօր հասաւ Ս. Պետերբուրգ աւստրիական դեսպան կոմս Կալնօքի։

ԴՈՒՐԲԱՆ, 18 դեկտեմբերի։ Բօէրները գրաւեցին Ներբի քաղաքը և շրջապատեցին Լիդեբր ամրոցը։

ՍՕՖԻԱ, 18 դեկտեմբերի։ Ցանկօվ հրաժարական տուեց, Սլավէյկօվ ներքին գործերի մինիստրի պաշտօն ընդունեց, Սարաֆօվ ժողովրդական լուսաւորութեան։

Կ. ՊՕԼԻՍ, 18 դեկտեմբերի։ Ֆինանսների մինիստրին հրամայված է մի ամսական ռոճիկ պակասեցնել նահանգական և դեսպանատուների թիւրք աստիճանաւորների ռոճիկից։ Բացառութիւն է տրված մայրաքաղաքի աստիճանաւորների համար։

Կ. ՊՕԼԻՍ, 19 դեկտեմբերի։ Բ. Դուռը մի շրջաբերականով մերժում է միջնորդ դատարանի մասին առաջարկութիւնը, իր կողմից էլ ոչինչ առաջարկութիւն չէ անում։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 դեկտեմբերի։ „Journal de St.-Pétersbourg“ լրագիրը հաղորդում է, որ ռուսաց դիպլոմատների և Ցզենգի բանակցութիւնները Ս. Պետերբուրգի մէջ վերջացրած են։ Այժմ սպասում են չինական կառավարութեան վճռին նախագծված համաձայնութեան մասին։

ԼՕՆԴՕՆ, 19 դեկտեմբերի։ Այսօր մինիստրների խորհուրդ կը լինի։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 դեկտեմբերի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 95 ր. 50 կ., երկրորդ 92 ր. 87 կ., երրորդ 93 ր. 25 կ., չորրորդ 92 ր. 87 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 225 ր., 5 կ., երկրորդ 219 ր. 5 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 91 ր., երկրորդ 90 ր. 75 կ., երրորդ 91 ր. կ., ոսկի 8 ր. 6 կ.։ Ռուսաց 1 ր. Լոնդոնի վրա արժէ 24,24 պէնս, ռուսաց 100 ր. Ամստերդամի վրա 126,12 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ 212 մարկ 62 պֆ., փարիզի վրա 263 ֆրանկ։ Բօրսայի տրամադրութիւնը ամուր է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 21 դեկտեմբերի։ Այսօր ուղևորվեցաւ Վիեննա դեսպան Ուբրի։ Երէկ հասաւ Ս. Պետերբուրգ շվեդացի գիտնական Նորդենշիլդ։

ՓԱՐԻԶ, 12 դեկտեմբերի։ Երէկ երեկոյեան Բլանկի վախճանվեցաւ։

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ